

LOOPKEVERS (Coleoptera: Carabidae) IN BRAAKBALLEN IN HET GOOI

Erik Lam

Het is algemeen bekend dat roofvogels en uilen de onverteerbare delen van hun prooidieren, zoals haren en botdelen, middels braakballen "uitscheiden". Minder bekend is, dat ook de chitine-delen van insecten in deze braakballen terecht komen. Vaak zijn dit goed herkenbare delen zoals dekschilden of het borststuk. Insecten die regelmatig in braakballen worden gevonden zijn bijvoorbeeld mestkevers, geelgerande en pikzwarte waterkevers en loopkevers. Met name de loopkevers kunnen interessante gegevens omtrent de fourageerbiotoop van de predator opleveren. In Nederland worden 332 soorten loopkevers tot de huidige fauna gerekend (Turin 1982). In het Gooi zijn tot nu toe 228 soorten vastgesteld (Lam 1987). De meeste soorten hebben een uitgesproken voorkeur voor begroeiing, vochtigheid, bodemtype enz. Vrijwel alle soorten leven op de bodem en blijven daar ook. Indien een predator een bepaalde loopkeversoort gevangen heeft (hetgeen uit braakbalonderzoek kan blijken), is de fourageerbiotoop in principe bekend. De loopkeverprooierest indiceert dit. Mestkevers voldoen ook goed aan dit criterium. Hiervan worden meestal slechts twee (heide)soorten gepredeerd. De beide reeds genoemde grote waterkeversoorten migreren vliegend bij heldere volle-maan nachten. Hierdoor valt dus slechts te gissen naar de plaats van de overval. Indien men oude verslagen e.d. nakijkt, blijkt dat men de eventueel gevonden insectenrestanten meestal niet verder determineert (of laat determineren). De schaarse gegevens die er wel zijn, zijn hoofdzakelijk van mijzelf afkomstig. Er zijn gegevens bekend van: Bosuil, Steenuil en Havik. Van de Ransuil zijn alleen ongedetermineerde loopkeverrestanten bekend.

	<u>Bosuïl</u>	<u>Steenuïl</u>	<u>Havik</u>
Abax parallelepipedus			+
Amara aenea		+	
Carabus granulatus	+		
Carabus nemoralis	+		
Carabus problematicus	+		
Chlaenius vestitus		+	
Cychrus rostratus			+
Nebria brevicollis/salina	+	+	
Pterostichus cupreus		+	
Pterostichus melanarius		+	
Pterostichus nigrita		+	

De Bosuïl blijkt soorten gevangen te hebben, die in het bos voorkomen: *Carabus* probl., *Nebria* brev.(wrch. géén salina), hetgeen voor de hand ligt.

Opvallend is echter de vangst van *Carabus granulatus*. Dit betrof maar liefst 10 exemplaren (Wortelboer 1976) uit het Cronebos. *C.granulatus* is een soort van grazige, enigszins vochtige vegetaties. De dichtstbijzijnde vindplaatsen liggen in de Egelshoek, dat zo'n vier kilometer verder ligt. De Bosuïl moet zich dus een flink eind verplaatst hebben, hetgeen voor een soort met een relatief klein territorium onverwacht is.

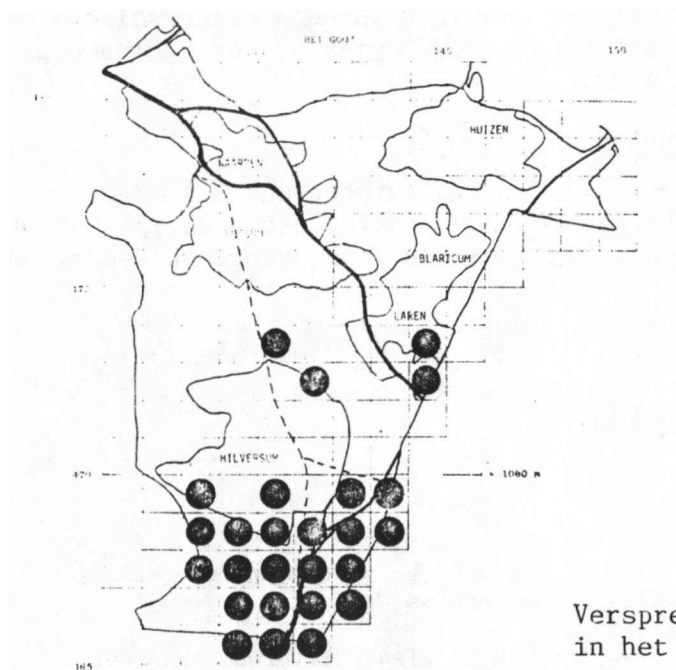
De Steenuïl vangt voornamelijk soorten van het open gebied (*A.aenea*, *Pter. cupreus* en *Pter.melanarius*). Deze kunnen vanaf een knotwilg of een paaltje gesignaleerd zijn. De soort *Nebria brevicollis* (in dit geval is *N.salina* uitgesloten) heeft een voorkeur voor begroeid terrein. De Steenuïl is dus vermoedelijk bij of in een bosje geweest om voedsel te vergaren. De soorten *Chl. vestitus* en *Pter.nigrita* komen voor langs oevers. Ook deze kunnen vanuit een knotwilg gesignaleerd zijn; knotwilgen staan immers vaak langs een sloot.

De twee door de Havik gevangen soorten (*A.parallelepipedus* en *C.rostratus*) komen beide vrijwel uitsluitend in het bos voor. Dit is uiteraard geen opzienbarende vondst. *A.parallelepipedus* komt alleen in het zuidelijke deel van het Gooi voor (zie kaartje). De braakballen waren ook uit Gooi-zuid afkomstig. De Havik heeft dus in dit deel gejaagd, en niet in de bebouwde kom. Ook hier wordt de fourageerplek dus iets minder onduidelijk. Het is echter wel duidelijk dat er nog veel te weinig materiaal beschikbaar is.

Uit het voorgaande blijkt wel, dat restanten van loopkevers in braakballen interessant materiaal voor gedetailleerd onderzoek vormen. Een nadeel is echter, dat er voornamelijk braakballen uit de zomerperiode gebruikt moeten worden. Loopkevers zijn 'swinters over het algemeen non-actief.

Indien er mensen zijn die braakballen uit de zomerperiode hebben, met insectenresten, dan ben ik gaarne bereid deze analyseren. Vermeld in ieder geval: vindplaats, datum (met versheid), predator en afzender.
Te bezorgen bij: Erik Lam, Van Lenneplan 6, 1217 NC Hilversum.

Verspreiding *Abax parallelepipedus* in het Gooi per 31.12.'86.

Literatuur:

- Lam E. (1983). Braakballenverslag 1978 t/m 1982. NJN - afd.Hilversum.
idem (1985). Braakbal-analyses van Ransuil, Steenuil, Bosuil en Kerkuil uit het Gooi e.o. 1982-1985. Ongepubliceerd.
idem (1986). Braakbal-analyses Havik uit Gooi-zuid. Ongepubliceerd.
idem (1986). Broedvogelinventarisatie Spanderswoud 1986.
Intern rapport afd.Groenvoorzieningen Gemeente Hilversum.
idem (1987). Het Gooise loopkeverproject. Jaarverslag 1986.
Het Debakel 13(2):43-44.
Turin H. (1982). Een nieuwe naamlijst van de Nederlandse loopkevers (Carabidae) Nieuwsbrief European Invertebrate Survey - Nederland, 12:7-18.
Wortelboer R. (1976). Braakbalgegevens. Perketutter 5(3):10.